

Innspill til statsbudsjettet 2025 fra FIN, innovasjonsselskapene

I omstillingen av Norge har innovasjonsselskapene en sentral rolle. De utgjør en innovasjonsinfrastruktur som kobler sammen gründere, etablert næringsliv, forskning/akademia og kapital for å utvikle fremtidens næringsliv.

Norge står overfor store omstillinger de kommende årene. Regjeringen har lansert en rekke strategier og vi venter på flere stortingsmeldinger. Vi skal bli verdens beste land å starte og drive virksomhet i, verdens mest digitaliserte land innen 2030 og kunnskapen skal tas raskere i bruk. Dessverre følges ikke regjeringens ambisjoner opp i tiltakene i budsjettet.

I budsjettet foreslås en ytterligere nedbygging av det norske innovasjonsøkosystemet og den innovasjonsinfrastrukturen som bistår bedrifter med kunnskap og kompetanse, kapital og kunder på deres vekstreise. Vi ber Stortinget prioritere investeringer som gir økt tempo og bedre samarbeid gjennom en hel verdikjede fra FoU, til oppstart, skalering og eksport. Slik vil vi få frem flere nye, grønne løsninger samt skape verdier og arbeidsplasser over hele landet.

I Hurdalsplattformen står det at regjeringen vil legge til rette for at flere vekstbedrifter har tilgang på inkubatorer, næringshager og næringsklynger. Da synes vi det er merkelig at regjeringen systematisk gjennom regjeringsperioden har kuttet bevilgningen til disse virkemidlene og aktørene.

Styrking av Innovasjon Norges arbeid og ordninger rettet mot gründere - Kap. 2421 post 50 Tilskudd til etablerere og bedrifter, NFDs budsjett

Vi vil gjøre kommunal- og forvaltningskomiteen oppmerksom på at regjeringen har foreslått å bevilge 52 mill. kr. i friske midler til Innovasjon Norges innsats for oppstartsbedrifter. Det virker som om 27 mill. kr. av disse midlene skal benyttes for at det offentlige skal utvikle og senere drifte oppgaver som allerede ivaretas i dag, og som finansieres over budsjettet til KDD.

Midlene skal benyttes til utvikling av økosystemer i hele landet, arbeid med kompetansebygging og mobilisering, involvering av kapitalmiljø og arbeid for å bygge opp internasjoniserings- og skaleringskompetanse hos oppstartsbedrifter. Dette er i dag kjerneoppgavene til Siva-inkubatorene og klyngene.

Samtidig foreslår regjeringen å redusere støtten til både Sivas inkubasjonsprogram og til klyngeprogrammet. Vi mener det er ineffektivt bruk av offentlige midler å bygge opp nye strukturer internt i virkemiddelapparatet fremfor å styrke eksisterende innovasjonsstruktur gjennom Sivas inkubasjonsprogram og klyngeprogrammet, hvor midlene kan settes i arbeid med en gang.

Vi ber komiteen i sine merknader presisere at staten ikke bør ha doble og konkurrerende ordninger og at staten bør ha en tydelig og forutsigbar strategi for ansvars plassering av virkemidler. Det er ineffektivt å bruke ressurser på å bygge opp nye tilbud i virkemiddelapparatet som allerede er ivaretatt. En bedre bruk av midlene er å øke rammene i de eksisterende tilbudene.

Økt samarbeid på tvers av inkubatorer for utvikling av regionalt næringsliv - Kap. 553 Regional- og distriktsutvikling post 61 Mobiliserende og kvalifiserende næringsutvikling

Sivas inkubasjonsprogram 2023-2032 er et av virkemidlene som i dag finansieres over Kap. 553 post 61. Fylkeskommunene er oppdragsgivere til Siva, og programmet er et sentralt verktøy for at fylkeskommunene skal lykkes med sine oppdrag innen næringsområdet.

Programmet består av 35 inkubatorer i alle landets fylker. Ca. 2 000 bedrifter, både oppstart og etablert næringsliv, mottar i dag bistand fra inkubatorene til å etablere og skalere sin virksomhet. For perioden 2012-2021, har bedriftene som har fått bistand fra inkubatorene en akkumulert verdiskaping på 18,6 mrd. kr.

En stor utfordring for næringslivet, spesielt i distriktene, er mangel på relevant kompetanse og nettverk. Dette hindrer både etablering av nye vekstbedrifter samt at etablert næringsliv hindres i å ta ut sitt vekstpotensial.

Det er behov for økt samarbeid på tvers av inkubatorer i ulike regioner for at bedrifter over hele landet skal få tilgang på kritisk kompetanse og erfaringer fra spesialister innenfor sitt fagområde.

Vi foreslår en øremerking av 25 mill. kr. til etablering av fem konsortier/landslag på tvers av inkubatorer i ulike fylker ut ifra en søkbar ordning. Konsortiene må utvikles innen ulike bransjer og tematiske områder hvor Norge og regionene har gode forutsetninger for å lykkes og komparative fortrinn som f.eks. havnæringene, helse, landbruk og FoU/kommersialisering. Dette vil bidra til økt verdiskaping i hele landet, bærekraftig omstilling og økt eksport.

Benytte modne klynger for omstilling, skalering og eksport - Kap. 553 Regional og distriktsutvikling post 74 Klynger og innovasjon

Klyngeprogrammet har blitt kraftig redusert de siste årene. Programmet har vært finansiert over budsjettene til både KDD og NFD. I årets budsjett er det foreslått at KDD trekker seg fullstendig ut av programmet. Delprogram for modne klynger har ikke blitt bevilget midler siden 2021. Gjennom delprogram for modne klynger, kunne klynger som er ute av den 10-årige driftsperioden i klyngeprogrammet, søke om å ha prosjekter for omstilling av ulike industrier, skalering og eksport.

Klyngene trekkes frem som viktige for å nå regjeringens ambisjoner i ulike veikart og strategier. De samler over 2 300 bedrifter over hele landet og gjennomfører prosjekter som øker bedriftenes konkurransekraft. De modne klyngene er sentrale for høy måloppnåelse. De har over tid bygget bred erfaring og kompetanse, har koordinert flere omstillingsprosjekter for industrien og har godt utbygde nettverk internasjonalt. Norge har sterke modne klynger innen grønn energiomstilling, helse- og velfersteknologi og muliggjørende teknologier.

Vi foreslår en bevilgning på 50 mill. kr. i friske midler til delprogram for modne klynger for at klyngene kan søke om å gjennomføre prosjekter som bidrar til å nå nasjonale ambisjoner innen grønn industriell omstilling, helse, digitalisering og muliggjørende teknologier samt eksport.

Forslag til ordning for å mobilisere forskning og innovasjon i hele landet - Kap. 553 post 69

Mobilisering til forskningsbasert innovasjon

Norsk næringsliv investerer for lite i FoU, relativt til andre nordiske land. Brandtzæg-utvalget utredet tiltak for å styrke distriktsnæringslivet i NOU 2020:12. Utvalget mente nasjonale ordninger ikke er tilstrekkelig for å omstille og videreutvikle næringslivet i hele landet. Utvalget tok derfor til orde for å trappe opp den regionale innsatsen for å få næringslivet i distriktene til å ta i bruk mer forskningsbasert kunnskap i egen utvikling, gjennom samarbeid med forskningsmiljøer.

Dagens FORREGION gir bedrifter med liten eller ingen erfaring med forskning støtte til små prosjekter for å teste ut samarbeid med forskningsmiljøer. Dersom forprosjektet er vellykket, er neste trinn hovedprosjekt med støtte fra Forskningsrådet. Her er minste søknadssum 2 mill. kr., og for å utløse midlene må man ha 2 mill. kr. i egenfinansiering. Det er hard konkurranse om midlene, mange bedrifter har ikke behov for så store forskningsprosjekter for å løse sine FoU-utfordringer og noen har heller ikke tilstrekkelig med egenfinansiering.

Det er behov for en ordning hvor små- og mellomstore bedrifter har mulighet til å samarbeide med forskningsmiljøer i små- og mellomstore FoU-prosjekter, hvor det gis støtte fra 500 000 kr. opp til 2,5 mill. kr. pr. prosjekt.

Vi foreslår å styrke dagens FORREGION med FORREGION II, hvor beløpsgrensene settes slik:

- Kvalifiseringsstøtte: prosjekter fra minimum 500 000 kr.
- Hovedprosjekter: prosjekter fra minimum 1 000 000 kr.

Vi ber Stortinget styrke distriktsnæringslivets tilgang på forskningsbasert kunnskap ved å etablere FORREGION II. Ordningen bør trappes opp over en toårsperiode til 250 mill. kr med 125 mill. kr. i 2025.

Vennlig hilsen,

Trine Ellingsen
daglig leder, FIN